

КУЛЬТУРНО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС

УДК 94:008+055.2(94)

<https://doi.org/10.46869/2707-6776-2022-18-8>

Зернецька О.В.

<https://orcid.org/0000-0002-6686-6267>

РОЛЬ ЖІНОК – ЖУРНАЛІСТОК І ПИСЬМЕННИЦЬ – У РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ І КУЛЬТУРИ АВСТРАЛІЇ (КІНЕЦЬ ХІХ ст. – 70-ті рр. ХХ ст.)

У статті досліджується емансипація жінок Австралії, зокрема – журналісток і письменниць, – які присвятили своє життя розвитку культури на п'ятому континенті. Мета статті – проаналізувати прихід жінок – журналісток, редакторів, видавців, письменниць – у друковані медіа Австралії та визначити їх роль у становленні та розвитку демократії та культури молодій державі. Внаслідок міждисциплінарного дослідження (поєднання історії, соціології, філології, культурології) отримані нові результати щодо ролі жінок у становленні демократії в Австралії. У науковий обіг введені нові імена таких видатних австралійських редакторів, кореспондентів, письменників-чоловіків, як Е.С. Голл, С. Беннет, Г. Паркс, С. Фейлберг, Дж. Мотт, В. Вінн і жінок – Л. Лоусон, Ф. Бейверсток, Н. Палмер. Значно розширені і доповнені історичні та культурні відомості про таких видатних письменниць і журналісток, як М. Гілмор, Е.Ф. Річардсон, М. Франклін, К.С. Прічард, К. Стед, К. Маккалоу. Їх життя і творчість досліджені в контексті соціально-історичного розвитку країни й світових подій, які відбулися у їх творчості. Великим є їх внесок в антифашистську боротьбу, у відстоювання свободи і демократичних цінностей в Австралії. Визначена художня цінність творчості кожної з них. З'ясований гуманістичний і реалістичний підхід до створення їхніх героїв. Саме через них відображений історичний і соціокультурний розвиток Австралії з кінця ХІХ ст. до 70-х рр. ХХ ст. Доведено, що історія періодичної преси та розвиток літератури на п'ятому континенті – це й історія непересічних талановитих жіночих особистостей, в долях яких щонайкраще відбилася історія розвитку «четвертої влади» та літератури Австралії. Проаналізовано етапи існування журналу *Bulletin* і причини його закриття та вплив на становлення та розвиток національної австралійської літератури.

Практична цінність роботи полягає в тому, що цей матеріал вносить нові дані в читання таких курсів, як «Історія Австралії», «Друковані медіа Австралії» та «Література Австралії». Отже, жінки-письменниці Австралії яскравими оригінальними творами збагатили австралійську літературу, сприяли розвитку демократичних процесів в суспільстві й зробили внесок у світову культуру.

Ключові слова: австралійські друковані медіа, видавці, редактори і журналістки, письменниці-жінки, свобода слова, національна самоідентифікація австралійців.

Народження австралійської культури (ще в колоніальний період) пов'язано насамперед з газетами, журналами, часописами, книжками та іншими друкованими виданнями. Хоча на першому етапі народження друкованих медіа стояли чоловіки, згодом роль жінок у розвитку австралійського письменства стала яскравою і дуже помітною.

В останні роки тему жінок-письменниць або жінок-журналісток обрали для себе дослідниці і дослідники з Австралії, Великої Британії, Канади, Південної Африки, США, Франції та інших країн світу. Так, голова відділення французької мови і літератури з Кінгз коледжу в Лондоні, а також лектор з французької і франкофонної літератури, Сіобхан Макіллванні широко публікує дослідження як про окремих жінок-письменниць (Анні Ерно) [1], так і про присутність жінок у французькій пресі (1758–1848 рр.) [2]. Ще одна сфера її наукових інтересів – вплив жінок на французьку літературу та культуру, реконфігурація фемінізму в міському оточенні [3]. Асоційована професорка Австралійського Університету Нотре Дам Каміла Нельсон прийшла до наукових досліджень жінок-письменниць після набуття відмінних журналістських навичок, працюючи кореспондентом у газеті *Sydney Morning Herald*, де де була відзначена нагородою. Одна з останніх її публікацій присвячена Джордж Еліот [4].

Професорка психології Університету Південної Африки Рулено Сегало – авторка праці про південно-африканську письменницю Синдіві Магона. Вона вивчає автобіографічну прозу останньої як піонерський внесок африканської письменниці у розуміння складної епохи апартеїду [5]. Професорка університету в Лідсі (Велика Британія) Діана Холмс аналізує творчість французьких жінок-письменниць з кінця XIX ст. досьогодні, а також питання гендеру і сексуальності у французькій літературі та кінематографі і французький фемінізм [6, 7]. Професор англійського відділення університету Саймона Фрейзера в Канаді Керол Джерсон досліджує історію жіночої літератури в Канаді [8].

Докладний медіа-ландшафт Австралії XIX – початку XX ст. окреслений нами в іншій статті [9]. Щоб увести в загальний контекст роль жінок у журналістиці та літературі кінця XIX – XX ст., слід згадати хоча б деякі прізвища і події, які передували їхній появі у медіа-сфері.

Перша австралійська газета «*The Sydney Gazette and New South Wales Advertiser*» з'явилася у Сіднеї (столиці колонії Новий Південний Вельс) 5 березня 1803 р., тобто через 15 років після висадки британців на «*Terra Incognita*». Другою була створена видатним австралійським громадянином Вільямом Вентвортом [10] разом із його другом – британським адвокатом і журналістом Робером Варделлом [11] – газета «*The Australian*», перший наклад якої побачив світ 14 жовтня 1824 р. стала справді вільною газетою що виходила без колоніальної цензури [12].

Демократична преса, якої з часом в австралійській колонії ставало все більше, боролася за позитивні соціальні зміни у колонії – газети «*The Sydney Monitor*» [13] та «*Evening Herald*», тижневик «*Australian Townand Country Journal*» [14].

Медіа зближуються з політикою. Журналіст Генрі Паркс (1815–1896 рр.), п'ять разів обирався прем'єр-міністром Нового Південного Вельсу. В 1850 р.

він випустив газету *Empire*, «яка стала головним органом лібералізму у середині XIX ст. в Австралії [15]. Найбільшим політичним досягненням Паркса було прийняття Акту 1880 р., про встановлення системи обов'язкового, світського та безкоштовного навчання. Він увійшов у вічність як «батько федерації» [16].

Талановитий і «несамовитий, як Віссаріон Белінський» редактор (газета *Queensl and Patriot*) і журналіст Карлу Фейлбергу (1844–1887 рр.) [17] був найвідомішим кореспондентом того часу у всіх штатах п'ятого континенту. Австралійський історик Генрі Рейнольдс вважав трактат Фейлберга «Шлях, яким ми цивілізуємося», «одним із впливовіших політичних документів в історії Австралії» [18].

Розвивається капіталістична конкуренція. Ексклюзивний доступ до підводного транстихоокеанського кабелю дав змогу газеті «*The Daily Telegraph*» випереджати з новинами своїх конкурентів [20].

Джорджа Мотта (1831–1906 рр.) справедливо називають патріархом газетної династії, яка володіла газетами більш ніж 150 років [19]. Згодом у боротьбу за монополізацію австралійського ринку друкованих медіа вступають дві родини: Мердоки та Пакери і продовжують її у XX ст.

Друкувалося чимало журналів, але жоден з них не міг порівнятися із журналом «*Bulletin*», який з'явився 1880 р. [21]. Видання активно сприяло становленню та розвитку національного письменства.

Жінки прийшли у медійну справу наприкінці XIX ст. і зайняли в ній помітне місце. Лідером цієї когорти була Луїза Лоусон – видавець, редактор, письменниця і поет. Вона народилася 17 лютого 1848 р. Галонг, Новий Південний Вельс – померла 12 серпня 1920 р. у Гледсвіллі Новий Південний Вельс. Демократично налаштована особистість, суффражистка і феміністка, вона перша в Австралії заговорила про рівні права жінок і чоловіків і тим самим примусила відкрити в парламенті дебати про необхідність їх рівних прав і можливостей.

З 1888 р. Луїза стала видавати перший в Австралії щомісячний журнал для жінок *The Dawn* («Світанок»), де працювали тільки жінки. Вони самі набирали і друкували там свої твори, виступали з дискусіями про болючі питання, як-от право жінок на голосування. Журнал перетворився на форум, де австралійки мали змогу обговорювати свої найпекучіші проблеми. Він мав комерційний успіх не тільки в Австралії, його постійно передплачували у Британії та США. У «Світанку» вона також вела колонку редактора, в якій ставила такі важливі питання, як голосування жінок на рівні з чоловіками, надання можливості жінкам працювати й отримувати за це рівну платню з чоловіками, отримувати жінкам-лікаркам роботу в лікарнях. Також там друкувалися поради жінкам щодо їхнього здоров'я, здоров'я і виховання дітей, фізичних вправ, відпочинку. Була й сторінка моди. І на додачу до неї – лекала суконь» [22].

Луїза Лоусон була матір'ю талановитого письменника Генрі Лоусона, який у юнацькі роки допомагав їй видавати журнал. Згодом Генрі Лоусон став класиком австралійської літератури, який сприяв розвитку австралійської реалістичної новели. Луїза Лоусонне тільки невтомний видавець, редактор, до того ж вона була поетесою. Її збірка віршів вийшла 1983 р. у видавництві «Світанок». Наприкінці свого життя вона збрала свої ранні ненадруковані вірші у збірку «одинокі перехрестя та інші вірші». Її видали у Сіднейському університеті в електронний спосіб (2015 р.) і тепер вони доступні всім бажаючим ознайомитися з її творчістю [23]. Вона підтримувала рух суфражисток, активно виступала на публічних зібраннях. Саме завдяки їй у 1902 р. австралійські жінки отримали право на голосування. «Коли в 1891 р. Дора Монтефіоре сформуваала Жіночу Лігу суфражисток нового Південного Вельса, Луїза була запрошена до неї і обрана до її комітету. Вона нерідко виступала на засіданнях ліги і увійшла до делегації учасниць Ліги для перемовин із прем'єр-міністром штату щодо права жінок на участь у голосуванні» [22].

Флоренс Бейверсток (1861–1937 рр.) – одна з перших австралійських жінок-журналісток, яка була прийнята на роботу на регулярній основі, тобто використала права, за які боролася Луїза Лоусон. Флоренс народилася і виросла в сім'ї мельбурнського журналіста та політика Метью Блера. Якось на початку 1880-х рр. вона прийшла із репортажем до головного редактора Каннінгема, який з роками отримав перство від Королеви Вікторії, і сказала йому: «Прийде день, коли жінки будуть працювати в газетах, як чоловіки-журналісти зараз». «Спаси, Гоподи!», – вигукнув Каннінгем [24]. Вона працювала редактором «Жіночої сторінки» в знаменитому журналі *The Bulletin*, потім редагувала «Жіночу сторінку» в газеті *Daily Telegraph*, у 1914 р. – редагувала жіночу секцію в *The Sydney Morning Herald*. Вийшла на пенсію в 1918 р. у віці далеко за шістьдесят років. Вона була глибоко шанованою особистістю у журналістських і мистецьких колах. Флоренс стала однією з перших членів Інституту журналістики Нового Південного Вельса (з якого утворилася Австралійська Асоціація журналістів). Після створення товариства жінок-письменниць у 1925 р. її обрали його головою. «Це товариство, відкрите для письменниць, журналісток, драматургів-жінок та художниць. Його члени були авторами художніх та нехудожніх творів, друкували їх в газетах та книгах і добре товаришували між собою» [24]. Вона працювала на ниві журналістики все життя.

Видатна австралійська письменниця і поетеса Мері Гілмор, яка була разом із Флоренс у Комітеті австралійських жінок-письменниць, написала останній: «Якщо тільки одна жінка може захоплюватися іншою, я захоплюся вами. Я закохана у ваш характер, я закохана у вашу силу і я закохана у вашу впевненість. А потім – у інтелект та толерантність» [25].

Та, мабуть, найбільшою зіркою на небосхилі австралійських жінок-письменниць, поетес і журналісток була Дама Мері Гілмор (1865–1962 рр.), народжена як Мері Джин Камерон біля Гоулбурна (двоюрідна бабуся 30-го прем'єр-міністра Австралії Скотта Моррісона). Вона майже десять років працювала вчителькою у сільських школах Австралії. Переїзд до Сіднею відкрив їй яскравий світ літератури та політики. Захопившись ідеями австралійського соціаліста-утопіста Вільяма Лейна вона стає членом комітету Нової колонії австралійців у Парагваї, та згодом повертається до Австралії і там вибудовує свою славетну творчу долю: пише збірки чудових поезій (більш як 900 віршів), колонки до низки австралійських газет. Зокрема, впродовж 23 років вона співпрацює з австралійською газетою *Worker*. Її любов до австралійської землі, сільського життя поєднувалася з відстоюванням прав аборигенів, проведенням кампаній щодо людей похилого віку та інвалідів, відкриттям центрів для них, а також – медичних закладів для дітей і відозв щодо усиновлення сиріт зустріли велике розуміння й повагу до неї в австралійському суспільстві. Мері Гілмор була чуйною і щедрою особистістю. Так, вона передала частину своїх літературних гонорарів на лікування австралійських солдатів, які втратили зір під час Першої світової війни. Хоча все життя Мері дотримувалася соціалістичних поглядів, вона з гордістю отримала вищу відзнаку Британської імперії в 1937 р. за внесок у австралійську літературу – «A Dame Commander of the British Empire» (дослівно – «Дама-командувач Британської імперії») й відтоді до неї стали офіційно звертатися так: «Дама Мері Гілмор». Хоча все життя вона була пацифісткою, у суворі дні Другої світової війни, коли для Австралії виникла загроза агресії з боку Японії у 1942 р., Дама Мері Гілмор пише вірш «Вони не заберуть наш врожай», яке стало відозвою для австралійців виявити твердість і не втрачати силу духа [26]. Інша видатна особистість серед австралійських жінок-журналісток і письменниць (про яку йтиметься) Нетті Палмер бачила в Мері Гілмор «уособлення австралійської традиції» та «визначну частину нашого ментального пейзажу в Австралії» [27].

Не всім жінкам-письменницям в Австралії вдається надрукувати свої книжки на п'ятому континенті. Вони використовують різні прийоми, аби їх твори побачили світ. По-перше, це використання як псевдоніма чоловічого імені та прізвища, по-друге, друкування романів не в Австралії, а у Великій Британії. Першою до таких прийомів в Австралії вдалася Етель Флоренс Ліндсей Річардсон, яка взяла собі псевдонім Генрі Гендель Річардсон, романістка і новелістка. Вона народилася 3 січня 1870 р. у Мельбурні – померла 22 березня 1946 у Ферлайті поблизу Хастингса, Велика Британія. Її батьки – ірландці за походженням – прибули до Австралії під час золотої лихоманки 1850-х рр. Коли золота лихоманка закінчилася, вони оселилися поблизу Мельбурну. У подружжя з'явилися діти і серед них Етель. Вона закінчила у 1887 р. пресвітеріанський жіночий коледж у Мельбурні, де була відмінницею, чудово

грала в теніс, мала музикальний хист і як виконавець, і як композитор. Декілька місяців Етель працювала викладачем музики у музичній школі неподалік від її дому.

1888 р. мати повезла Етель з молодшою сестрою Ліліаною до Європи. Після відвідування Лондона вони переїхали до Німеччини, де Етель 1888 р. вступила до Лейпцігської консерваторії на факультет фортепіано і закінчила її 1892 р. з відзнаками з усіх предметів, які там вивчала [28]. Там вона познайомилася із своїм майбутнім чоловіком Джоном Робертсоном, який зацікавився філологією і став її вивчати у Лейпцігському університеті. Їхнє весілля відбулося у Дубліні 30 грудня 1895 р. У цей час Етель перекладала видатні німецькі романи англійською мовою. Її переклади отримали визнання у літературних критиків. Після закінчення її чоловіком Лейпцизького університету подружжя 1901 р. переїжджає до Страсбургу, де Робертсон спочатку отримує місце лектора в Страсбурзькому університеті, а в 1902 р. – професора цього ж університету. Книга Джона «Історія німецької літератури» стає стартом його кар'єри у славленого вченого і наступного року його запрошують на посаду професора до Лондонського університету.

Насичене культурне і наукове життя подружжя розширюють світогляд молодій дружині. Приклад чоловіка надихає її. Етель поступово приходить до літературної творчості і пише свою славетну трилогію «Доля Річарда Мехоні», яка складається із трьох романів: «Щаслива Австралія» (1917 р.), «Шлях додому» (1925 р.) та «Останній рубіж» (1929 р.). Трилогія робить її знаменитою і в Англії, і в Австралії. На батьківщині вона отримує за неї золоту медаль Австралійської спілки письменників за кращу книгу в 1929 р. [28]. Генрі Гендель Річардсон протягом свого життя пише ще романи та збірки оповідань, але твір, завдяки якому вона має своє значуще місце в австралійській літературі, – це трилогія «Доля Річарда Мехоні», пише дослідниця її творчості Дороти Грін: «Ця трилогія – архетипічний роман країни Австралія, написаний про великий підйом західного капіталізму ХІХ століття, що підігрівався відкриттям золота на п'ятому континенті. З послідовною об'єктивністю в ній описуються всі головні події, які мали визначити шлях австралійського білого суспільства з 1850-х рр. Трилогія є могутньою, символічною оповіддю. Це одна з найвеличніших безжальних книг у світі» [29].

Іншою видатною австралійською письменницею, яка взяла собі чоловічий псевдонім, була Майлз Франклін. Її повне ім'я – Стрела Марія Сара Майлз Франклін. У неї були ще два псевдоніми: Brent із Бін Бінус та Місіз Огніблат Артсо (народилася 14 жовтня 1879 р. Талбінго штат Новий Південний Вельс – померла 19 вересня 1954 р., Сідней). Її батьки були народжені в Австралії, бабуся по лінії матері – праправнучка Едварда Майлза, який прибув до п'ятого континенту з першим британським флотом, оскільки був засуджений на 7 років за крадіжку. Родина займалася фермерством у віддалених районах Нового Південного Вельсу. Спочатку дівчинка здобула домашню освіту, а потім

вчилася у місцевій школі. Вона закінчила свій перший роман 1897 р., але австралійські видавництва відмовилися його друкувати, вважаючи, що він був занадто феміністським.

Майлз Франклін звернулася до Генрі Лоусона з проханням прочитати рукопис її роману «Моя блискуча кар'єра» і дістала від нього схвальний відгук. Лоусон узяв роман юної письменниці до Лондона, де він був опублікований у квітні 1901 р. і отримав гарну пресу. У серпні цього ж року це видання вже потрапило до Австралії. Юна письменниця миттєво здобула славу на батьківщині. В Австралії юна Франклін моментально стала знаменитістю. Її називали «Чудо-кометою» [30]. Її радо прийняли у себе визначні феміністки в Сідней і Мельбурні, а також інші соціально активні громади Австралії. У журналі *Bulletin* з'явилися рецензії А.Дж. Стеффенса: «Її книга – це тепле втілення австралійського життя, свіже, як повітря буша, ароматне, як дерева буша і чисте й правдиве, як сонячне світло буша» [30].

Роман перевидається у Лондоні, але, на жаль, не приносить письменниці великі статки. Другий роман «Моя кар'єра йде шкереберть» лондонські видавці взагалі не приймають до друку, тому що вважають його занадто феміністським. (Він був надрукований тільки 1942 р.). Вона розуміє, що праця письменниці не може її фінансово забезпечити, тому 1906 р. від'їжджає до Сполучених Штатів, де 8 років працює в Чикаго як секретар Національної профспілкової жіночої ліги і пише статті до журналу ліги *Life and Labour*. Прірва між заможними американками та новоприбулими емігрантками, які нещадно експлуатуються, вразила її. Допомога їм була для неї новою захоплюючою діяльністю, яку вона вела разом із відданими цій справі американками-активістками. Майлз Франклін залишалася з ними у добрих стосунках протягом усього життя. Вони називали одна одну у листуванні і при зустрічах «споріднені та конгеніальні». В ці роки вона веде активне соціальне життя: ходить до театрів, відвідує концерти, обіди, ланчі, танці, бере уроки співів, гри на фортепіано, вивчає французьку мову та вчиться керувати автомобілем. Щодо літературної творчості, то в Лондоні 190 р. виходить її роман «Народ щодня і світанок», який вона написала ще в Австралії. Роман присвячений подіям перших виборів на її батьківщині у Новому Південному Вельсі, коли її співгромадянки брали в них участь у 1904 р. «Коли вийшла ця книга: всі жінки Австралії вже мали право голосувати на виборах штатів та федеральних виборах. Американські ж колежанки Франклін тільки боролися за це». Також їй вдалося написати у США роман «У павутинні пристрасті» (1915 р.), який вона надрукувала у Лондоні, куди переїжджає в 1915 р., працює там у дитячому садку, паралельно пишучи статті до англійських газет. В 1917–1918 рр. під час Першої світової війни вона обіймає посаду куховарки у складі наметового шотландського госпіталю на 200 ліжок, приписаного до сербської армії в Македонії поблизу озера Острово.

На початку 1920-х рр. письменниця замислила написати серію романів, присвячених життю піонерів Нового Південного Вельсу в районі Монаро. У

зв'язку з цим задумом вона їде до Австралії влітку 1923–1924 рр. для того, щоб поновити свої враження від цього місця (адже її не було в Австралії протягом 18 років). 1928 р. у Лондоні виходить перший роман з цієї серії «Вглиб країни» і відразу ж передруковується декілька разів. За ним 1930-го р. публікуються романи «Біжуть десять кріків» (*creek* з австралійської англійської мови – «струмок, який під час сезону дощів перетворюється на повноводну річку, а в сезон посухи – майже щезає» – примітка О.З.), «Назад до Бул Булу» (1931 р.), «Прелюдія до прокидання» (1950 р.), «Кокатуз» (1954 р.) «Джентельмен з Гьянг– Гьянгу». Всю серію романів Майлз Франклін написала під псевдонімом Brent of Bin Bin – Brent із Бін Біню. Цей псевдонім вона охороняла дуже пильно, не розкриваючи його нікому (навіть видавцям) протягом декількох десятиліть. Вона діяла за всіма, так би мовити, законами конспірації та маркетингу одночасно. Тобто сама друкувала в періодиці схвальні рецензії на ці романи, підписуючись «Майлз Франклін», брала участь в їх обговоренні на численних конференціях. У 1950-ті рр. вона навіть головує на засіданні Товариства австралійських письменників, присвяченому з'ясуванню, хто ховається за цим псевдонімом, й ніхто не здогадується, що це вона.

1936 р. письменниця публікує в Австралії свій видатний роман-сагу «Вся ця завзятість», який моментально стає популярним і отримує винагороду австралійських письменників цього ж року, а потім перевидається протягом багатьох років. Коли у 1940 р. під час Другої світової війни Японія нанесла бомбові удари по австралійському місту Дарвін, роман «Вся ця завзятість» читають по австралійській національній радіомережі ABC розділ за розділом.

Дія роману розгортається у 1830–1930-х рр. у Новому Південному Вельсі, в районі Блакитних гір, де поселенці освоюють нові землі. У центрі твору – хроніка життя чотирьох поколінь родини Денні Ділейсі, їх сусідів, їхні родинні та суспільні зв'язки, що розгалужуються, їхні долі, що тісно пов'язані з історією краю. Франклін веде оповідь про тих, хто, чесно працюючи все життя, освоював австралійську цілину. У полі зору Франклін потрапляє насамперед людина праці: небагатий фермер, стригаль, батрак, свегмен (від австралійського слова *swagman* – «людина, що, мандруючи, носить свег – торбину й ковдру – за плечима» – примітка О.З.). У цих людях Франклін бачила передусім носіїв працелюбства, справедливості, демократизму, товариськості – те середовище, в якому склалися кращі риси австралійського національного характеру. Ця головна думка письменниці обумовила задум, ідейно-естетичну концепцію, художню специфіку її роману.

Ідейно-естетичний ідеал письменниці втілений у центральній фігурі роману – Дені Ділейсі. Зовсім юним він залишає рідну Ірландію, яка не може його прогодувати, і разом із дружиною Джоаною вирушає у далеку Австралію, про яку вони чули як про щедру землю, яка чекає на підприємливих, працелюбних людей і обіцяє добробут. Дені справді будує декілька ферм, розводить коней та вівець, накопичує не такий вже великий статок, але дуже дорогою ціною –

роками виснажливої праці, тортурами страху та самотності, трагічними втратами, душевними і фізичними травмами. Своїми ж моральними якостями – чесністю, трудолюбством, безстрашністю, справедливістю – він завойовує загальну повагу поселенців та ще за життя стає в їх очах легендарною особистістю. «Чесний Денні з Муррумбіджи», «Безстрашний Денні з Муррумбіджи» – так називають його люди. Франклін позбавляє свого героя зовнішніх ознак сили й мужності. Навпаки, невеликий на зріст, худорлявий, русявий, з голубими очима Денні не схожий на традиційний образ могутнього піонера, який постає з австралійських балад. Крім того, майже одразу після прибуття до Австралії за трагічних обставин він потрапляє у аварію і йому відрізають ногу. З того часу його постійним супутником стає милиця, так само, як і обкурена трубка [22, с. 94–95]. Коли він помирає, вся округа йде проводити «чесного Денні з Муррумбіджи» на цвинтар по дорозі, яку він сам проклав багато десятиліть тому. Тема дороги (як підкорення білими поселенцями п'ятого континенту) метафорично переплітається із темою життєвого шляху австралійського піонера, що уособлює кращі риси австралійського національного характеру.

Останні 22 роки свого життя Майлз Франклін мешкає у Карлтоні (одному з районів Сіднея) у батьківському будинку. Там вона доглядала мати до її смерті у 1938 р. У цьому будинку і письменниця прожила і до своєї смерті. У батьківському домі Майлз Франклін приймала багато відвідувачів. Бувало, що за 2 місяці до неї приїжджали понад 70 осіб. Вона вела велике листування із своїми подругами, колежанками, знайомими з Америки, Англії та Європи, багато писала у своїх щоденниках. Її весела вдача, природний гумор притягували до зустрічі з нею австралійських письменниць, які залишалися в захваті від її блискучого володіння словом. Письменниця Катарина Сюзанна Прічард писала їй у листі: «Після того, як я відвідала вас, мене не полишає чудовий настрій, я згадую ваші гострі дотепні висловлювання, ту теплу атмосферу, яка огорнула мене під час спілкування з вами і яка не покидає мене і донині» [30].

Майлз Франклін заповіла продати свій дім і на отримані гроші встановити щорічну премію за кращий твір австралійських письменників. Ця премія отримала її ім'я і стала головною відзнакою для митців художнього слова в Австралії. Першим, кому її присудили, був Патрік Вайт, який згодом у 1964 році отримав Нобелівську премію з літератури.

Портретна галерея австралійських жінок-журналісток буде неповною, якщо не згадати Нетті Палмер (18 серпня 1885 р. Бендіго, штат Вікторія – 19 жовтня 1964 р. Тьютом, штат Вікторія). Її називають найважливішим літературним критиком Австралії у період між двома світовими війнами. Але і під час Другої світової війни, і у післявоєнний період вона залишалася не тільки журналісткою, яка мала беззаперечне визнання та вплив в Австралії і Великій Британії. Її знали у також у США та Новій Зеландії. До того ж вона була

письменницею, поетесою і культурною діячкою. Високоосвічена жінка, вона була другою в династії Хігінсів (її дівоче прізвище). Її батько обіймав такі високі посади, як федеральний міністр і суддя Верховного суду Австралії. Нетті Палмер закінчила Мельбурнський університет, згодом здобула вищу освіту в Європі, зокрема, отримала Міжнародний диплом з фонетики, навчаючись в університетах Берліна, Лондона і Парижа. Загалом Нетті вільно володіла сімома іноземними мовами. Вона була дружиною видатного австралійського письменника Венса Палмера – одного із засновників австралійського соціального реалістичного роману [31]. Їх сімейний і творчий союз став дуже плідним для розвитку журналістики, літератури та літературної критики Австралії [32].

Нетті любили її читачі і редактори газет, з якими вона співпрацювала. Вона була блискучим стилістом, її глибокий критичний аналіз був присвячений не тільки австралійській і зарубіжній літературі. Тематика її статей була набагато ширшою. «Вона писала і про глибокі речі, і про такі, які здавалися нібито повсякденними; від аналізу аборигенних мов до аналізу коміксів; від Томаса Гарді до С. Денніс або Ребеки Вест і Катарини Сусанни Прічард» [33]. Вона співробітничала з такими австралійськими журналами і газетами, як «*The Bulletin*», «*Daily Mail*», «*Sunday Mail*», «*Herald*», «*Argus*», «*Stead's Review*», «*Spinner*», «*Sydney Morning Herald*», «*Age*», лондонською «*Times*», а також із «*West Australian*», «*Australian Woman's Mirror*». З 1925 р. по 1935 р. Нетті Палмер надсилала по три або по чотири статті обсягом 1500 слів до тасманійського видання «*Illustrated Tasmanian News*» [33].

Тож подружжя Венса і Нетті Палмер були піонерами серед когорти інших видатних австралійських письменників, які заклали підвалини розвитку австралійської національної реалістичної літератури та її подальшого розквіту у 1970-х рр. Вони встигли полюбити природу цього материка, підпали під «зачарованість бушу» [34], як назвав один із розділів відомий австралійський історик літератури Т.І. Мур у своїй книзі «Соціальні моделі в австралійській літературі». Бушем австралійці називають не тільки непролазні лісові хащі. Для них це більш широке поняття: нескорена природа. Відповідно бушмен – це не тільки той, хто живе у буші, – це взагалі всі жителі сільської Австралії. Мур підкреслював: «Австралійська земля мала домінуючий вплив на нашу літературу. Австралійська література – насамперед література про нашу країну. В ній ми бачимо під широким, знайомим нам символом Бушу, що випромінює могутню зачарованість, яка стає тією могутньою силою, що тісно переплетена з основними соціальними моделями і допомагає створювати народний демократичний дух, надихаючи на утопічні мрії, укріплюючи відчуття товариськості, сприяючи розвитку реалізму, створюючи його приземлений гумор і даючи йому життєдайність, що йде від землі. Буш дав нам наш фольклор і народні балади, епічні поеми і саги, наші історичні романи і більшість народних оповідань, ярнів (це австралійська назва усних оповідей,

часто біля вогнища, яка вільно плелася, як пряжа (від yarn – прядиво. – приміт. О.З.) і описової прози, разом із більшістю нашої поезії та драми. Він був не тільки фоном національної історії, але також домівкою її героїв, архітектором її ідеалів і підґрунтям, на якому зросли її міфи» [28, с. 68]. Тож завдяки глибокому проникненню письменників, поетів і драматургів у природу континенту, яка вплинула не тільки на становлення національної літератури, а й – ширше – на становлення культури в цілому, закріпилися її основні національні архетипи. На цьому виросла й самосвідомість австралійців.

Катарина Сюзанна Прічард (4 грудня 1883 р., Левука, Фіджі – 2 жовтня 1969 р., Грінмаунт поблизу від Перта) теж увійшла до австралійської літератури через журналістику. Батько Катарини був редактором газети *Fiji Times*, родина згодом переїхала до Австралії. Катарина закінчує університет у Мельбурні і починає свою кар'єру з журналістської роботи в Сідней та Мельбурні, потім 1909 р. вирушає до Лондона, де її глибоко вразило нужденне життя робітників та їх родин. Прічард працює журналісткою і водночас пише та публікує свій перший роман «Піонери» (1915 р.). Того ж року він отримує Премію Британської співдружності Ходдера і Стаутона з літератури для Австаралазії [35, с. 291]. Це робить її знаменитою як у країнах Британської співдружності, так і в Австралії зокрема.

Прічард була першою австралійською письменницею, яка отримала міжнародне визнання. У цьому творі Прічард зуміла щиро і відверто розповісти про величезні труднощі переселенців і каторжан, які ціною важкої праці, страждань і нестатків освоювали новий континент. Уже тоді в Австралії зароджувалося капіталістичне суспільство, а хижаків типу одного з персонажів роману – Макнеша загарбували собі цілі райони, ставали негласними господарями землі і людей. Та водночас формувалися й інші людські взаємини, побудовані на взаємодопомозі, товарищескості та справедливості, що об'єднувало та загартовувало людей праці, чиїми руками будувалося майбутнє Австралії. Вони стають головними героями творів Прічард, і в цьому простежується її органічний зв'язок з демократичною традицією австралійської літератури 1890-х рр., започаткованою Генрі Лоусоном, Джозефом Ферфі, «Банджо» Патерсоном, Стілом Раддом і багатьма іншими новелістами та творцями балад, у художньому доробку яких поставила Австралія фермерів і золотошукачів, погоничів і скотарів, шахтарів і стригалів [36, с. 288–295].

Додому Прічард повертається 1916 р. вже визнаним автором. 1919 р. вона вдруге відвідує Лондон. Поміж інших вражень вона бачить ті ж страждання найбідніших верств британців, до яких додалися ще трагічні події Першої світової війни. «Саме другий візит підштовхнув її до вступу до комуністичної партії Австралії. Вплив марксизму та її соціальна самосвідомість були особливо відчутними в її перших п'єсах, але залишалися в переважній більшості її робіт протягом усієї кар'єри. Її майстерність художньо відображати образи людей і природи Австралії, австралійську мову всіх прошарків населення у всіх її

відтінках, постійна глибока увага до долі аборигенів, глибина мовних характеристик її героїв, їх психологічні портрети роблять її блискучим автором», – зазначається в «Encyclopedia Britannica» [37].

У романах «Чорний опал» (1921 р.) та «Робочі воли» (1926 р.) Прічард приходиться до таких важливих тем, як важка праця перших переселенців. У першому з них змальовано спільноту рудокопів на копальнях коштовного чорного опалу, в другому – життя та боротьба лісорубів Західної Австралії. Назва роману «Робочі воли» – це метафора їх важкої щоденної праці. Сповнений ніжністю та болем роман «Кунарду, або Колодязь у затінку» (1929 р.) присвячений трагічній долі головної героїні роману дівчини-аборигенки на ім'я Кунарду, яка полюбила білого хлопця.

Події розгортаються на тлі буяння щедрої австралійської природи, яку можна з повним правом назвати одним із основних компонентів художньої тканини твору. Він викликав справжню сенсацію. Тема стосунків білих і аборигенів не була новою для літератури п'ятого континенту, але до появи «Кунарду» вона трактувалася з етнографічно-споглядальницьких, зверхньо добродійницьких або неприховано расистських позицій. Прічард була першою, хто мав творчу та громадянську мужність написати правду про стосунки між білими й аборигенами. Свою головну героїню роману Кунарду вона наділяє розумом, емоціями, глибиною почуттів, високими моральними якостями. Саме їй, Кунарду, авторка віддає свою симпатію, стверджуючи цим характером, що не буває нижчих рас, що в ставленні білих до корінних жителів Австралії – расизм у дії. Важко уявити, що цей твір, який тепер незаперечно вважається перлиною національної прози, в свій час викликав бурю протестів. І все ж таки перемогла письменниця, яка пробила стіну мовчання навколо однієї з найбільшпекучих проблем австралійської дійсності.

Тож до кінця 1920-х рр. Прічард прийшла вже відомою письменницею, яка зуміла охопити у своїй творчості різноманітні сфери життя австралійського народу. Естетичне оволодіння новою соціальною проблематикою йде в неї шляхом все більш глибокого проникнення у внутрішній світ людини. Свідомством цьому є її романи «Цирк Хексбі» (1930 р.) та «Близькі й чужі» (1937 р.). У присвяченій Катерині Сусанні Прічард книзі «Дикі вітри та квіти» її син Рік Троссел зазначав: «Вона завжди писала про те, що добре знала. В кінці 1920-х років письменниця мандрувала по Австралії з бродячим цирком Юерса. Вона затоваришувала з членами цього колективу і потім написала про них книгу» [38].

Життя та трагедії бродячих циркових труп – традиційна тема відомих письменників XIX ст., таких як В. Гюго, Ч. Діккенс, Е. Гонкур, О. Купрін, Д. Григорович та інші. Проте оригінальність і національна самобутність таланту Прічард зробили цю традиційну для світової літератури тему свіжою та цікавою. «Сама по собі ця історія могла відбутися в Англії або в США, але вона представлена так, що може бути тільки австралійською. В цьому – одна із

найважливіших якостей творчості Прічард: вона може взяти тему або концепцію далеко не нову, і так її повернути, що висвічується національна самобутність, яка виростає із таланта письменниці та із специфіки країни» [39]. Естетично-емоційний вплив роману великою мірою обумовлений іронічною інтонацією, багатозначними підтекстами, зокрема контрастом між назвою книги та його змістом. Повна назва книги «Цирк Хексбі. Найяскравіше, наймальовничіше видовище у світі» нагадує циркову афішу, яка обіцяє веселощі та сміх. Але в такій назві книги гірка, навіть скорботна іронія.

Соціально-психологічна лінія у творчості Прічард отримує подальший розвиток у романі «Близькі й чужі», який вийшов через 7 років після «Цирка Хексбі». Як писав Джон Ліндсей, «між цими двома романами лежала депресія «тридцятих», зростання фашизму, небезпека нової війни» [40]. За декілька важких післякризових років багато змінилося в менталітеті австралійців: важка соціально-політична атмосфера просочується у кожную родину. Роман «Близькі й чужі» письменниця присвячує головним чином питанню про вплив соціально-політичних факторів на сім'ю. Дія роману розгортається на тлі економічної кризи 1930-х рр., на західному узбережжі Австралії, в курортному містечку Калатта, у приміській зоні Перту та у Фрімантлі. Герої книги – подружжя Елоді та ГрегБлеквуди. Об'єктом художнього осягання значною мірою стають тонкі, інтимні людські стосунки, такі споконвічні теми як кохання, шлюб, подружнє життя, – той складний і багатогранний, сповнений конфліктів, трагедій, пристрастей своєрідний мікрокосм, пов'язаних родинними та сімейними узами людей.

Прічард не вважала роман «Близькі й чужі» своєю творчою вдачею, мабуть, тому, що вона була вимушена змінити кінцівку твору, аби не викликати розмови про його автобіографічність (чоловік Прічард, Капітан Гуго Троссел, герой Першої світової війни, нагороджений Хрестом Вікторії, застрелився через тяжке матеріальне становище родини). Але мова роману, пошуки нових стилістичних прийомів, завдяки яким краще відбивається і внутрішня краса людини, і неперевершена чарівність австралійського пейзажу, – все це є у цьому романі. Багато років після написання «Цирку Хексбі» й «Близьких і чужих» Прічард говорила про велику роль мови художнього твору: «Писати слід яскравою мовою, щоби обрана тема здавалася цікавою, а герої викликати симпатію і співчуття. Коли не вдається пробудити у читача інтересу, тоді ані найблагородніші цілі автора, ані найточніша достовірність не врятують ситуацію. Ось чому письменник для того, щоб опанувати розум і почуттями своїх читачів, повинен використовувати не тільки свої знання і віру в ідеали, але й магію слова» [41]. І ця магія слів присутня у подальших її творах 1940-1960-х рр., серед яких і її трилогія «Буремні дев'яності» (1946 р.), «Золоті милі» (1948 р.), «Крилате насіння» (1950 р.), присвячена життю та боротьбі старателів золотих копалень у Західній Австралії. В цей час Прічард вже була славетною письменницею, авторкою тринадцяти романів, чотирьох збірників оповідань,

одинадцяти п'ес, двох збірників поезії та двох фільмів, поставлених за її творами, що були номіновані на Нобелівську премію 1951 р. Її твори перекладені 13 мовами світу [42].

1964 р. виходить у світ чарівний, сповнений світла й любові до Австралії автобіографічний роман «Дитя урагану». (Перекладений на українську мову Д. Стельмахом та з післямовою автора цієї статті – О.З.). Він охоплює проміжок часу від її народження до юнацьких років письменниці. Прикметно, що в сучасних блогах, присвячених австралійській літературі й, зокрема, творчості Прічард, деякі з їх учасників висловлюють свої бажання, аби вона свого часу могла розповісти про все її життя. Особливо їх цікавлять роки її становлення як особистості та письменниці. Тому у своїх постах вони бачать «Дитя урагану» як першу частину трилогії її автобіографії. Це надзвичайно важливий соціальний і психологічний феномен, який вказує на те, що творчість Прічард хвилює пересічних австралійців і в ХХІ ст.

Задум її останньої книги «Незагасиме полум'я» (1967 р.) «народився під час роботи Конгресу за міжнародне співробітництво та роззброєння, що проходив у листопаді 1959 р. у Мельбурні. (На ньому Прічард очолювала секцію письменників і була нагороджена срібною медаллю миру)». В цьому творі письменниця соціально та психологічно вмотивовано змальовує історію морального прозріння процвітаючого журналіста Девені Денні Ділейсі, головного редактора і комерційного директора мельбурнської газети *Daily Dispatch*, який відмовляється від посад і високих прибутків, пов'язаних з роботою в буржуазній пресі, бо після загибелі сина на війні в Кореї вважає себе причетним до його смерті і з часом приходять до лав борців за мир [36, с. 294].

Неординарна особистість і літературний талант К.С. Прічард стають предметом серйозних монографічних досліджень таких відомих австралійських письменників, літературознавців і критиків як Дж. Бізлі (1964 р.) [42], Х. Дрейк-Брокман (1967 р.) [43], Р. Тросселл (1975 р.) [38], Дж. Хей, Б. Вокер (1984 р.) [44] Р. Найл [45, с. 121–130].

2010 р. виходить книга Дж. Глессон-Вайт «Австралійські класики: 50 великих авторів та їхні ушановані твори». У першу десятку входить Катаріна Сусанна Прічард та її шедевр «Кунард» А усього із 50 найкращих австралійських митців слова лише 10 представляють жінки-письменниці [46].

Австралійська письменниця Крістіна Стед, (11 липня 1902 р., Рокдейл, біля Сіднею – 31 березня 1983 р., Сідней) народилася в родині і біолога-океанолога Девіда Джорджа Стеда, який працював на державній посаді, та його дружини Елеонор Баттерс Стед, яка померла, коли її донечці Крістіні виповнилося два роки. Батько одружився вдруге і від цього шлюбу у нього народилося шість дітей. Через неврівноважений, деспотичний характер батька в родині постійно відбувалися сварки, бійки, нервова атмосфера, моральні тортури, свідками і учасниками яких і, більш того, – жертвами – ставали діти. Про життя своєї родини письменниця напише в романі «Людина, яка любила своїх дітей»

(1940 р.) [47], вкладаючи в цю назву біль, гірку іронію і сарказм. Але перед цим дівчина навчалася у Сіднеї в Сіднейському вчительському коледжі, куди вступила 1920 р., і вивчила там французьку мову. Після його закінчення у 1923 р. почала читати лекції з психології в цьому ж коледжі, паралельно пишучи дитячі оповідання. Але ця кар'єра була недовгою.

Життя в Сіднеї було для неї вкрай нелегким і 1928 р. вона від'їжджає до Англії, де працює секретарем у зерновій компанії, паралельно займаючись літературною творчістю. Там вона зустрічає економіста марксистського спрямування Вільяма Блейка, з яким 1929 р. їде до Парижа. Вони будуть разом усе життя, але оскільки Блейк перебував у шлюбі, розлучення він зміг отримати тільки 1953 року. Тоді ж вони офіційно одружилися [48]. У Парижі Блейк починає працювати у інвестиційному банку, а Крістіна – на посаді банківського клерку, паралельно відшукуючи видавця для її роману «Семеро бідняків із Сіднею» та збірки оповідань «Зальцбургські історії». Обидві книги були опубліковані 1934 р.

Перший роман Крістіни викликав позитивні відгуки англійських та американських критиків. Його дія розгортається, на відміну від більшості попередніх творів австралійської літератури, у великому капіталістичному місті Австралії – Сіднеї. Багато років по тому в інтерв'ю вона зізналась: «Коли я жила в Лондоні в дуже суворий період світової історії і світової економіки я писала про свій життєвий досвід про своє відчуття Сіднею» [49]. Її цікавили життя непомітних, «маленьких людей», відмічених якою-небудь відмінністю від інших. В її романі одна з провідних думок є ідея про руйнуючий і дегуманізуючий вплив бідності на людину. Роман Стед, як різдвяні оповідання Чарльза Дікенса, просякнутий глибоким співчуттям до бідних та обездолених. Проте вона водночас розуміє, що «бідність – не єдина проблема в житті її героїв» [50]. Вони шукають виходу з буржуазної пастки, намагаються вибратися з неї будь-яким чином, але все марно.

У книзі Крістіни Стед змальована правдива картина суспільного життя Австралії через два десятиліття після Першої світової війни. Як писала про неї Прічард – це «розумна, блискуча і правдива книга. Вона лунає як сповідь покоління молодих людей, які жили в часи між бумом та крахом, між дошками з оголошеннями та чергами за хлібом» [51]. У романі блискуче змальовано морально-філософську кризу австралійського суспільства, яке робило одну частину молодого покоління аутсайдерами, другу – відщепенцями, третю – конформістами [22, с. 222].

Так склалося, що більшу частину життя Катерина прожила далеко від Австралії. Після Парижа – переїзд до Сполучених Штатів, де вона працювала старшою сценаристкою в Голлівуді в компанії Metro Goldwyn Mayer (1943 р.). Потім вони їдуть на північ Сполучених Штатів, де (1943–1944 рр.) Стед працює в Нью-Йоркському університеті (1948–1952 рр.). Багато подорожують і знов повертаються до Англії, де оселяються у містечку Сар Бітон у Сурреї і живуть

там з 1953 по 1973 рр. Потрібно зазначити: де б не перебувала Стед, ким би не працювала або мандрувала, – її головним заняттям була літературна творчість. За ці роки, що вона провела далеко від Австралії, письменниця написала десять романів і три збірки оповідань. Серед них є один, який підніс її на небувалу творчу висоту і став одним із кращих творів англомовної літератури першої половини ХХ ст. Це роман «Людина, яка любила дітей» (1940 р.) [50].

Дія роману розгортається у понівеченій великою депресією родині Сема і Хенні Політів, у якій всього забагато: забагато презирства одне до одного, забагато дітей, забагато зобов'язань. Хенні з жахом і безпорадністю дивиться на все це, розуміючи, що причиною усього цього є поведінка чоловіка, його психічне захворювання. Найбільше у цьому бедламі дістається дівчинці-підлітку Лулі, яка опиняється в центрі цих конфліктів, і способи боротьби з батьком цього «гідкого каченя» ошелешують сучасного читача. В цьому напів-автобіографічному сімейному романі захоплює все: і сюжетні колізії, і глибокий психологізм, і блискуча стилістика. Хоча цей роман вперше був опублікований 1940 р., він був заново відкритий у 1965 р. завдяки поету Рендаллу Джареллу та його красномовній передмові до нього, який порівняв Крістіну Стед зі Львом Толстим.

Американський письменник Джонатан Френзен написав про цей роман у *New York Times*: «Я ношу його у своїй голові так само, як я ношу свої дитячі спомини; сцени настільки точного жаху і комедії, що я відчуваю, що я не прочитав його у книжці, а сам прожив їх» [52]. У рецензії на цей роман у газеті *Newsweek* він називає його одним із кращих романів ХХ століття і зазначає, що книга читається як роман-мемуари Дженні Волш доби депресії «Скляний замок» (на основі якого вийшов однойменний фільм 2017 р. у США).

Чоловік Крістіни Стед помирає в Англії 1966 р. Вона їде до Австралії 1969 р., отримавши грант Національного австралійського університету на нетривалий проміжок часу, оскільки перебуває в статусі експатріантки, і знов від'їжджає до Англії. Тільки 1974 р. вона назавжди повертається до Австралії. Її не зустрічають вдома як класика австралійської літератури, повернення якого давно чекали. Але вона поступово входить у літературне життя, починає друкуватися в австралійських видавництвах і навкруги неї збирається коло літераторів, які її підтримують. Коли Патрік Вайт 1974 р. став лауреатом Нобелівської премії з літератури, він оголосив, що встановлює свою премію для кращих австралійських письменників і перша авторка, кому він її вручив, була Крістіна Стед. Для неї це було ознакою визнання на батьківщині, і підтримкою її фінансового становища. Вона померла 1983 р., була кремована і її прах був розвіяний неподалік від крематорію. Душеприкажчик Крістіни Стеад письменник Дж. Гірінг 1988 р. посмертно видав збірку її оповідань. До її творчої спадщини читачі і літературознавці звертаються і донині. Її твори перевидаються у паперовому та електронному виглядах. А це свідчить, що її творчістю, яка сповнена глибокого психологізму та правди життя, цікавляться

всі покоління сучасного п'ятого континенту. Її ім'я викарбоване на Алеї австралійських письменників у Сідней, де загалом увіковічені 48 видатних імен, котрі стали окрасою національної культури.

Нарешті світова зірка – Колін Маккалоу (1 червня 1937 р. місто Веллінгтон, Новий Південний Вельс, Австралія – 25 січня 2015 р. острів Норфолк, Австралія) – видатна австралійська письменниця, відома ще й тим, що серед її предків по лінії матері були вихідці з племені маорі, корінного населення Нової Зеландії. У дитинстві Колін дуже любила малювати, багато й із захопленням читала, писала вірші і була далекою від спорту, що дивувало її родину, адже всі в ній захоплювалися альпінізмом. Оскільки родина нарешті оселилася в Сідней, Колін вступає до католицького коледжу Святого Христа, де починає виявляти інтерес до науки і гуманітарних дисциплін. Одночасно з навчанням вона працює вчителем початкових класів, бібліотекаркою, водієм автобуса і журналісткою.

За порадою батька дівчина продовжує навчання в галузі медицини. Вона закінчила Сіднейський університет за фахом нейропсихологія і спочатку працювала лікарем у Королівській лікарні Північного узбережжя, але 1963 р. Колін переїжджає до Лондона і працює в лондонській лікарні на Грейт-Ормондстріт. Там її помітив голова неврологічного відділення Йельської Медичної школи в Нью-Хейвені, штат Коннектикут, США, який запрошує її працювати разом із ним. Колін присвятила цій роботі 10 років – з 1967 до 1976 рр.

Водночас вона відчуває потребу писати. Свій перший роман «Тім» (1974 р.) [53] Колін публікує в Сполучених Штатах. Мабуть, сюжет роману був нав'язаний її нейропсихологічною практикою. У ньому йдеться про самотню 45-річну жінку і розумово відсталого красивого юнака, який постійно потерпає від свого оточення: від жорстокого ставлення до нього однолітків. Жінка переймається його щирістю та безпорадністю і починає допомагати йому, так би мовити «бере під своє крило». Вона виховує його, віддаючи цьому всі свої сили і в результаті юнак перетворюється на сильного люблячого чоловіка. «Тім» сподобався читачам і Колін отримує свій перший гонорар. (Згодом цей роман екранізують у Голлівуді. Головну роль – Тіма – буде грати молодий, а тепер всесвітньовідомий актор Мел Гібсон) [54].

Уже в цьому першому романі відчувається поглиблений психологізм у змалюванні героїв, акцент письменниці на моральних і соціальних вадах американського суспільства, де жорстокість до людини «не такої, як усі», породжує в кращому разі відсторонення і байдужість, а в гіршому – травлю і знущання. Перемагаючими факторами цих потворних і ганебних вчинків є доброта і любов. Це кредо Колін Маккалоу пронесе через усе її творче життя.

У 1977 р. виходить роман Колін Маккалоу «Ті, що співають у тернівнику» [55], який відразу став дуже популярними серед читачів різних країн, опинився серед міжнародних бестселерів і був перекладений 20 мовами світу [50]. У той

самий рік письменниця залишає Сполучені Штати і повертається до Австралії. Вона вирішує присвятити себе тільки літературній творчості. Письменниця написала ще десять романів: ціла серія з них присвячена історії античності, інша серія – детективна, а ще є в неї футурологічні романи, але ввійшла в історію світової і австралійської літератури Маккалоу саме як автора блискучого романа-саги «Ті, що співають у тернівнику». «Книга розкупается так швидко, що її розпродано більше, ніж 33 мільйона примірників, а за даними одного з лондонських університетів навіть зараз кожну хвилину в світі продається по 2 примірники її роману» [56].

У центрі австралійського роману-саги, зазвичай, завжди стояли доли піонерів-чоловіків, які підкоряли п'ятий континент. Ідейний задум молодого романістики склався в тому, щоб показати роль жінок у підкоренні австралійських просторів. Дія роману розгортається спочатку в Новій Зеландії у великій родині поденника Падрика Клірі та його дружини Фіони, в яких четверо синів і чотирирічна донечка Меггі (перша дія відбувається саме в день її народження в грудні 1915 р.) а потім в основному на півночі Нового Південного Вельса, у маєтку під назвою Дрохеда старшої сестри Падрика – Мері Карсон. Її земельні володіння й отари овець – найбільші в всьому штаті. Вона надзвичайно багата вдова-мільйонерша, яка живе у розкішному будинку, але для родини Падрика туди не має доступу. Вони оселяються у віддаленій від маєтку хібарі й важко працюють на Мері Карсон, як й інші поденники, хоча вони їй близькі родичі. Вдруге Мері Карсон не захотіла одружуватися, щоби не втратити своє право на володіння величезною власністю. Хоча подумки у її брата Падрика й жервіє надія, що колись, у відділеному майбутньому, її багатство у вигляді безкраїх просторів Дрохеда, незліченних отар вівців і величний будинок він отримає у спадок від сестри, та так не сталося. За цими багатствами Карсон пильно наглядає католицька церква. Образ католицької церкви уособлено в молодому, красивому й розумному вихідцю із благородної родини абата Ральфа де Брикасара. Він знайомиться з родиною Падрика Клірі і звертає увагу на їх маленьку доньку Меггі, відчуваючи, що дівчинка нікому особливо не потрібна. Його участь у її долі з роками переростає від простої уваги та дружнього спілкування до інших, значно складніших і набагато глибших почуттів. Меггі ж із дівчини та підлітка виростає у красуню-дівчину, яка потаємно кохає Ральфа.

Письменниця знаходить свій підхід до художнього втілення даної проблеми в рамках традиційної для австралійської літератури жанрової модифікації роману-саги. У своєму романі письменниця робить центральним соціально-моральний аспект, переносючи головний конфлікт роману у сферу моралі. Все це закономірно посилює увагу Маккалоу до духовного світу своїх героїв, до роботи їх свідомості й підсвідомості, почуттів, думок, переживань. Для героїнь Маккалоу сенсом існування стає служіння високому почуттю – любові (адже мати Меггі – Фіона теж на все життя віддала своє кохання першій любові, що

залишилася в Новій Зеландії). Заради неї вони йдуть на конфлікти з буржуазним суспільством, долають перепони, терплять жорстокі поразки, але не відступають, залишаючись вірними своїм моральним ідеалам. Назва роману «The Thorn Birds» дослівно перекладається як «Птахи, що кидаються на тернові шипи». Сенс назви і епіграфа роману розкривається в книзі через трагічні долі героїнь Фіони, Меггі та її доньки Джастіни, які представляють три покоління родини Клірі, і які в ім'я любові йдуть на страждання, терплять жорстокі удари, але залишаються вірними високому почуттю. Це надає усьому роману пафос життєствердження [57].

Дія роману розгортається не тільки в Австралії, але й у Європі, у Ватикані, в Італії, в Лондоні й інших країнах відповідно до подій світової історії (дві світові війни, велика депресія). Розгортання сюжету та задіяння у ньому персонажів трьох поколінь Клірі, наочно підтверджують, що, якби віддалено не жили герої роману від центрів світових подій, ці події в той чи інший спосіб зачіпають долі головних героїнь. Так письменниця наголошує на тому, що Австралія 1976 р. (час, коли закінчується дія роману, який збігається з виходом роману у світ) – це не забутий куточок світу, а своєрідна й екзотична у своїй красі країна, де живуть і відчувають найглибші людські почуття люди. Це земля, у розквіт якої вклали силу й талант не тільки чоловіки, але й прекрасні за своїми моральними якостями жінки.

Міні-серіал за твором письменниці, який був знятий у США 1983 р. поширився по всіх континентах, а в 1996 р. там же вийшов художній фільм «Ті, що співають у терні: втрачені роки», (де головну роль Ральфа де Брікассара грає той самий актор Річард Чемберлен). Фільм розповідає про те, що відбувається з Меггі Клірі і Ральфом де Брікасаром у 1950-ті рр. Як відомо, цей період у їх відносинах не ввійшов до відомої екранізації бестселера Колін Маккалоу.

Роман-сага Колін Маккалоу начебто заново відкрив світовому читачу і історію п'ятого континенту, і його сьогодення. Суворий реалізм твору, просякнутий романтичними мотивами, як природа Австралії, яка може й забрати життя людей з її пожежами, суховіями, дощами й повенями, й бути втіленням ніжності й краси, не залишає жодного читача байдужим до цього твору. Це своєрідний гімн любові, яка має силу розквітнути на суворій землі і в суворій дійсності п'ятого континенту.

Висновки

- Друковані медіа відіграли велику роль у побудові держави Австралія.
- У другій половині XIX ст. австралійські жінки зруйнували чоловічу монополію на журналістську і письменницьку діяльність.
- Найбільш видатними жінками Австралії, які досягли успіху в галузі красного письменства, стали: Л. Лоусон (перша жінка-видавець журналу «Ранок», новелістка, поетеса), Ф. Бейверсток (перша професійна редакторка), Н. Палмер (найкраща кореспондентка і літературний критик), М. Гілмор

(видатна поетеса), Е.Ф. Річардсон видатна письменниця, авторка роману «Доля Річарда Мехоні), М. Франклін (відома діячка жіночого руху в США та Австралії, авторка багатьох художніх творів, зокрема роману-саги «Вся ця завзятість»), К.С. Прічард (відома письменниця-антифашистка, борець за права аборигенів Австралії, авторка багатьох романів, зокрема «Кунарду або колодязь у затінку»), К. Стед (відома письменниця, авторка багатьох романів, зокрема «Людини, яка любила людей»), К. Маккалоу (видатна письменниця, авторка роману-саги «Ті, що співають у тернівнику»).

- Жінки – журналістки й письменниці, які працювали разом з чоловіками у друкованих медіа відіграли надзвичайно велику роль у формуванні духовного світу Австралії, а також національної самосвідомості, яка привела до виникнення нової нації – австралієць.

- Головна особливість статті полягає в тому, що вона розглядається в контексті глибокого міждисциплінарного діахронічного зрізу специфічної національної історії. Це й перехід Австралії від статусу колонії Британської імперії до статусу незалежної держави. Це й внесок жінок у відстоювання демократичних цінностей і соціальної справедливості. Це й підтримка розвитку культури молодого суспільства, зокрема, національної літератури. Й насамкінець – доведення, що історія періодичної преси на п'ятому континенті та розвиток літератури – це й історія непересічних талановитих жіночих особистостей, в долях яких щонайкраще закарбувалася історія розвитку «четвертої влади» та національної літератури Австралії.

Список використаних джерел та літератури

1. McIlvanney S. *Anni Ernaux: The return to origins*. Liverpool: Liverpool University Press, 2001. 248 p.
2. McIlvanney S. *Figurations of the feminine in the early French women's press*. Liverpool: Liverpool University Press, 2019. 280 p.
3. McIlvanney S. *Reconfiguration of feminism*. Cardiff: University of Wales Press, 2019. 319 p.
4. Nelson C. *Friday Essay: George Eliot 200 years on – a scandalous life, a brilliant mind and a huge literary legacy*. URL: <https://flipboard.com/article/friday-essay-george-eliot-200-years-on---a-scandalous-life-a-brilliant-mind-an/f-17ee384100%2Ftheconversation.com>
5. Segalo P. *Learning from the story of pioneering sells African writer Cindywe Magona*. URL: <https://theconversation.com/learning-from-the-story-of-pioneering-south-african-writer-sindiwe-magona-155670>
6. Holmes D. *Rachilde: Decadence gender and the woman writer*. Berg: Bloomsbury Publishing, 2001. 240 p.
7. Holmes D. *Reclaiming the middle brow: Women, stories and the hierarchy of in France since the Belle Époque*. Liverpool: Liverpool University Press, 2018. 384 p.
8. Gerson C. *Playing detective with Canada's female literary past*. URL: <https://theconversation.com/playing-detective-with-canadas-female-literary-past-97228>
9. Зернецька О.В. Роль друкованих медіа у зародженні держави Австралія (XIX ст. – початок ХХ ст.). *Становлення держави Австралія: здобутки та подолання проблем: Збірник наукових праць / За заг. ред. д.політ.н., професора О.В.Зернецької К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. С. 9-26.*
10. Зернецька О.В. Вільям Вентворт – демократ за світоглядом, австралійський політик і

- мандрівник за покликанням. *Проблеми всесвітньої історії*. 2019. № 2 (8). С. 185–199.
11. Currey С.Н. Robert Wardell (1793–1834). URL: https://dictionaryofsydney.org/entry/wardell_robert
  12. McKenna M. *The Captive Republic: A history of republicanism in Australia, 1788–1996*. Melbourne: Cambridge University Press, 1996. 352 p.
  13. Osborne M. Edward Smith Hall. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/edward-smith-hall>
  14. Van Heekeren M. Samuel Bennet. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/samuel-bennett>
  15. Muller Denis. Henry Parkes. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/henry-parkes>
  16. Souter D. *Company of Herald*s. Melbourne: Melbourne University Press, 1981. 412 p.
  17. Feilberg C. *The way we civilise*. Glasgow: GoodPress, 2020. 151 p.
  18. Reynolds H. *This whispering in our hearts*. Sydney: Allan & Unwin, 1998. 288 p.
  19. Kearsley B. Watkin Wynne. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/watkin-wynne>
  20. Wright T. George Mott. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/george-henry-mott>
  21. Зернецкая О.В. Австралийский социальный роман 30-х годов XX века. Киев: Наукова думка, 1982. 288 с.
  22. Radi H. Lawson Louisa (1848-1920). *Australian dictionary of biography*. Melbourne: University Press, 1986. 480 p.
  23. Lawson Louisa. *The lonely crossing and other poems*. URL: <http://setis.library.usyd.edu.au/ozlit>
  24. Clarke P. Florence Baverstock. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/florence-baverstock>
  25. Мэрей-Смит С. Старейшая деятельница австралийской литературы. *Иностранная литература*. 1957. № 8. С. 88–93.
  26. Write S. Dame Mary Gilmore. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/mary-gilmore>
  27. Palmer V., Palmer N. *Letters of Vance and Nettie Palmer (1915–1963)*. Melbourne: National Library of Australia, 1977. 254 p.
  28. Henry Hendel Richardson. *Biography*. URL: <https://biography.yourdictionary.com/henry-handel-richardson>
  29. Green D. Richardson, Ethel Florence (Henry Hendel) (1870-1946), *Australian dictionary of biography*, National Centre of Biography, Australian National University. URL: <https://adb.anu.edu.au/biography/richardson-ethel-florence-henry-handel-8202>
  30. Franks R. Miles Franklin. URL: <https://www.sl.nsw.gov.au/stories/miles-franklin>
  31. Зернецкая О.В. Вэнс Палмер и австралийский реалистический роман. Киев: Наукова думка, 1984. 278 с.
  32. Jordan D. (Ed.). *Loving words: Love letters of Nettie and Vance Palmer 1909–1914*. Blackheath: Brandl and Schlesinger, 2018. 500 p.
  33. Jordan D. *Biography*. Janet Gertrude “Nettie” Palmer Muller Denis. *Media Legends of NSW*. URL: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/nettie-palmer>
  34. Moore T.I. *Social patterns in Australian literature*. Sydney: Angus and Robertson, 1971. 350 p.
  35. Brown C. K.S. Prichard. *Australia*. URL: <https://www.curtisbrown.com.au>
  36. Зернецька О.В. Післямова. *Дитя урагану* / за ред. Прічард. К.С. Київ: Дніпро, 1984. С. 288–295.
  37. KatharineSusannah Prichard. URL: <https://www.britannica.com/biography/Katharine-Susannah-Prichard>
  38. Throssel R. *Wild weeds and wind flowers. The life and letters of Catharine Susannah Prichard*.

- Sydney: Angusand Robertson, 1975. 273 p.
39. Green H.M. A history of Australian literature. Vol. 2. Sydney: Angusand Robertson, 1975. 1469 p.
  40. Lindsay J. The novels of Katharina Susannah Prichard. *Meanjin*. 1961. No. 4. P. 336–337.
  41. Причард К.С. Навстречу добру, истине и красоте. *Иностранная литература*, 1962. С. 161.
  42. Beasley J. The rage for life: The work of Prichard. Sydney: Angusand Robertson, 1964. 436 p.
  43. Drake-Brockman H. Katharine Susannah Prichard (Australian writers and their work). Melbourne: Oxford University Press, 1967. 56 p.
  44. Walker H.G. Prichard Katarine Susannah 1883–1969. Katarine Susannah Prichard Centenary essays. Crawley: University of Western Australia, 1984. 46 p.
  45. Nile R. Eroticism, sex and the politics of imagination. London: University of London, 1984. 54 p.
  46. Gleeson-White J. Australian Classics: 50 great writers and their celebrated works. URL: <https://archive.org/details/australianclassi0000glee>
  47. Stead C. The man who loved children. New York: Open Road Media, 2012. 697 p.
  48. Christina Stead. URL: <https://www.britannica.com/facts/Christina-Stead>
  49. Stead C. An Interview. *Australian Literary Studies*. 1974. No. 3. P.223–237.
  50. Geering R.G. Christina Stead. Sydney: Angusand Robertson, 1979. 201 p.
  51. Причард К.С. Антифашистская литература в Австралии. *Интернациональная литература*. 1939. № 11. С. 222–246.
  52. Franzen J. Rereading “The man wholoved children”. *The NewYork Times*. June 6, 2010, Page BR11.
  53. McCullough C. Tim. URL: <https://www/googl.com/?sf=X&ved=OahUKEwiPpp1AhXGQKHTs>
  54. Pallardy R. Colleen MacCullough. URL: <https://www.britannica.com/biography/>
  55. MacCullough C. *The Thorn Birds*. Sydney: Publishing House, 2021. 692 p.
  56. Колін Маккалоу. Біографія. URL: <https://24smi.org/celebrity/47209-kolin-makkalou.html>
  57. Зернецкая О.В. Роман Колин Маккалоу «Поющие в терновнике». Новые жанровые модификации австралийского романа–саги. Взаимодействия формы и содержания в реалистическом художественном произведении. Киев: Наукова думка, 1988. 375 с.

References

1. McIlvanney, S. (2001). *Anni Ernaux: The return to origins*. Liverpool: Liverpool University Press. [In English].
2. McIlvanney, S. (2019). *Figurations of the feminine in the early French women’s press*. Liverpool. Liverpool University Press. [In English].
3. McIlvanney, S. (2019). *Reconfiguration of feminism*. Cardiff: University of Wales Press. [In English].
4. Nelson, C. (2019). Friday Essay: George Eliot 200 years on – a scandalous life, a brilliant mind and a huge literary legacy. [Online]. Available from: <https://flipboard.com/article/friday-essay-george-eliot-200-years-on---a-scandalous-life-a-brilliant-mind-an/f-17ee384100%2Ftheconversation.com> [In English].
5. Segalo, P. (2021). Learning from the story of pioneering sells African writer Cindywe Magona. [Online]. Available from: <https://theconversation.com/learning-from-the-story-of-pioneering-south-african-writer-sindiwe-magona-155670> [In English].
6. Holmes, D. (2001). *Rachilde: Decadence gender and the woman writer*. Berg: Bloomsbury Publishing. [In English].
7. Holmes, D. (2018). *Reclaiming the middle brow: Women, stories and the hierarchy of in France since the Belle Époque*. Liverpool. Liverpool University Press. [In English].
8. Gerson, C. (2018). Playing detective with Canada’s female literary past. [Online]. Available from: <https://theconversation.com/playing-detective-with-canadas-female-literary-past-97228> [In English].

9. Zernetska, O.V. (2021). Rol drukovanykh media u zarodzhenni derzhavy Avstralia (XIX – pochatok XX st.). *Stanovlennia derzhavji Avstralia: zdobutki ta podolannia problem: Zb. nauk. prats.* Kyiv: DU “Institut vsesvitnoji istorii NAN Ukraini, pp. 9-26. [In Ukrainian].
10. Zernetska, O.V. (2019). William Wentworth democrat za svitogljadom, avstralijskij politic i mandrivnyk za poklirannjam. *Problemi vsesvitnoi istorij*, 8, pp. 185–199. [In Ukrainian].
11. Currey, C.H. (2013). Robert Wardell (1793–1834). [Online]. Available from: https://dictionaryofsydney.org/entry/wardell_robert [In English].
12. McKenna, M. (1996). *The Captive Republic: A history of republicanism in Australia, 1788–1996*. Melbourne: Cambridge University Press. [In English].
13. Osborne, M. (2022). Edward Smith Hall. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/edward-smith-hall> [In English].
14. Van Heekeren, M. (2022). Samuel Bennet. 2022. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/samuel-bennett> [In English].
15. Muller, D. (2022). Henry Parkes. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/henry-parkes> [In English].
16. Souter, D. (1981). *Company of Herald's*. Melbourne. Melbourne University Press. [In English].
17. Feilberg, C. (2020). *The way we civilise*. Glasgow: GoodPress. [In English].
18. Reynolds, H. (1998). This whispering in our hearts. Sydney: Allan & Unwin. [In English].
19. Kearsley, B. (2002). Watkin Wynne. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/watkin-wynne> [In English].
20. Wright, T. (2022). George Mott. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/george-henry-mott> [In English].
21. Zernetskaya, O.V. (1982). *Avstralijskij socialnij roman 1930-kh godov XX st.* Kiev: Naukova Dumka. [In Russian].
22. Radi, H. (1986). *Lawson Louisa (1848-1920). Australin dictionry of biography*. Melbourne: University Press. [In English].
23. Lawson, L. The lonely crossing and other poems. [Online]. Available from: <http://setis.library.usyd.edu.au/ozlit> [In English].
24. Clarke, P. (2022). Florence Baverstock. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/florence-baverstock> [In English].
25. Murrei-Smit, S. (1957). Stareishaya deyatelnitsa v avstralijskoj literature. *Inostrannaya literature*, 8, pp. 88–93. [In Russian].
26. Write, S. Dame Mary Gilmore. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/mary-gilmore> [In English].
27. Palmer, V. & Palmer, N. (1977). *Letters of Vance and Nettie Palmer (1915–1963)*. Melbourne: National Library of Australia. [In English].
28. Henry Hendel Richardson. Biograhpy. [Online]. Available from: <https://biography.yourdictionary.com/henry-handel-richardson> [In English].
29. Green, D. (1988). Richardson, Ethel Florence (Henry Hendel) (1870-1946), Australian dictionary of biography, National Centre of Biography, Australian National University. [Online]. Available from: <https://adb.anu.edu.au/biography/richardson-ethel-florence-henry-handel-8202> [In English].
30. Franks, R. (2022). Miles Franklin. [Online]. Available from: <https://www.sl.nsw.gov.au/stories/miles-franklin> [In English].
31. Zernetskaya, O.V. (1984). *Vence Palmer i avstralijskij realisticheskij roman*. Kiev: Naukova Dumka. [In Ukrainian].
32. Jordan, D. (Ed.). (2018). *Loving words: Love letters of Nettie and Vance Palmer 1909–1914*. Blackheath: Brandl and Schlesinger. [In English].
33. Jordan, D. Biograhpy. Janet Gertrude “Nettie” Palmer Muller Denis. *Media Legends of NSW*. [Online]. Available from: <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/nettie-palmer>

- [In English].
34. Moore, T.I. (1971). *Social patterns in Australian literature*. Sydney: Angusand Robertson. [In English].
  35. Brown, C. K.S. Prichard. Australia. [Online]. Available from: <https://www.curtisbrown.com.au> [In English].
  36. Zernetska, O.V. (1984). Pisljamova / Prichard. K.S. *Ditja uraganu*. Kyiv: Dnipro, pp. 288–295. [In Ukrainian].
  37. Katharine Susannah Prichard. [Online]. Available from: <https://www.britannica.com/biography/Katharine-Susannah-Prichard> [In English].
  38. Throssel, R. (1975). *Wild weeds and wind flowers. The life and letters of Catharine Susannah Prichard*. Sydney: Angusand Robertson. [In English].
  39. Green, H.M. (1975). *A history of Australian literature*. Vol. 2. Sydney: Angusand Robertson. [In English].
  40. Lindsay, J. (1961). The novels of Katharina Susannah Prichard. *Meanjin*, 4, pp. 336–337. [In English].
  41. Prichard, K.S. (1962). Navstrechu Dobru, Istine i Krasote. *Inostrannaja literatura*, p. 161. [In Russian].
  42. Beasley, J. (1964). *The rage for life: The work of Prichard*. Sydney: Angusand Robertson. [In English].
  43. Drake-Brockman, H. (1967). *Katharine Susannah Prichard (Australian writers and their work)*. Melbourne: Oxford University Press. [In English].
  44. Walker, H.G. (1984). *Prichard Katarine Susannah 1883–1969. Katarine Susannah Prichard Centenary essays*. Crawley: University of Western Australia. [In English].
  45. Nile, R. (1984). *Eroticism, sex and the politics of imagination*. London: University of London. [In English].
  46. Gleeson-White, J. (2010). Australian Classics: 50 great writers and their celebrated works. [Online]. Available from: <https://archive.org/details/australianclassi0000glee> [In English].
  47. Stead, C. (2012). *The man who loved children*. NewYork: Open Road Media. [In English].
  48. Christina Stead. [Online]. Available from: <https://www.britannica.com/facts/Christina-Stead> [In English].
  49. Stead, C. (1974). An Interview. *Australian Literary Studies*, 3, pp. 223–237. [In English].
  50. Geering, R.G. (1979). *Christina Stead*. Sydney: Angusand Robertson. [In English].
  51. Prichard, K.S. (1939). Anti-fashistskaja literature v Avstralia. *Internationaljnaja literatura*, 11, pp. 222–246. [In Russian].
  52. Franzen, J. (2010). Rereading “The man who loved children”. *The New York Times*. June 6. Page BR11. [In English].
  53. McCallough, C. Tim. [Online]. Available from: <https://www.google.com/?sf=X&ved=OahUKEwiPpp1AhXGQKHTs> [In English].
  54. Pallardy, R. Colleen MacCullough. [Online]. Available from: <https://www.britannica.com/biography/> [In English].
  55. McCullough, C. (2021). *The Thorn Birds*. Sydney: Publishing House. [In English].
  56. Colleen MacCullough. Biography. (2022). [Online]. Available from: <https://24smi.org/celebrity/47209-kolin-makkalou.html> [In English].
  57. Zernetskaya, O.V. (1988). *Roman Collin Makkalou “Pouszhie v ternovnike” Novie zchanrovie modifikatsii avstralijskogo romana-sagi. Vzaimodejstvie formi I sodержshania v realistichesrom khydozhestvennom proizvdenii*. Kiev: Naukova Dumka. [In Russian].

Zernetska O. The Role of Women-Journalists and Writers in the Development of Democracy and Culture in Australia (the end of the XIXth century – 70s of the XXth century).

The emancipation of Australian women in particular journalists and writers, who dedicated their lives to the development of culture of the fifth continent has been detected in this article. The goal of

the article is to analyse the arrival of women – journalists, editors, publishers - in the print media and to determine their role in the formation and development of democracy and culture of the young state.

As a result of the interdisciplinary research (combination of history, sociology, philology, culturology) new data on the role of women were obtained in the formation of democracy in Australia. This gives reason to affirm that this is the first study of this problem in Ukraine.

New names of such outstanding Australian men – journalists, editors, publishers, writers as E.S. Hall, S. Bennet, H. Parks, G. Mott, C. Feilberg, W. Winn and women – L. Lawson, F. Baverstock, N. Palmer were introduced into scientific circulation. Significantly expanded and supplemented historical and cultural information about such outstanding women writers and journalists as M. Gilmore, E.F. Richardson, M. Franklin, K.S. Prichard, C. Stead, C. McCullough. Their life is investigated in the context of socio-historical development of Australia and world events that were reflected in their work. Great is their contribution to the antifascist struggle, to the defence of freedom and democratic values in Australia.

The artistic value of the work of each of them is determined. The humanistic and realistic approach in creating their characters is clarified. It reflects the historical and socio-cultural development of Australia since the mid-XIX century to the 70-s of the XX century. It is proved that the history of periodicals and the development of literature on the fifth continent is the story of extraordinary talented women, in whose destinies the history of the development of the fourth power and the literature of Australia is reflected. The stages of The Bulletin magazine's existence, the reasons for its closure and its influence on formation of Australian national literature are analysed.

The practical value of the work lies in the fact that it brings new data to academic courses such as "The History of Australia", "The Print Media of Australia", "The Literature of Australia".

It is proved than women writers and journalists of Australia enriched Australian literature with bright original works and also made a significant contribution to its culture and democracy.

Keywords: *the Australian printed media, women-publishers, editors, journalists and writers, freedom of speech, national self-identification of Australians.*